

Lausunto

07.11.2022

Asia: VN/16052/2021

Kulttuurin tulevaisuustyöryhmän raportti

Lausunnonantajan lausunto

Miten työryhmän raportti onnistuu sanoittamaan ja viestimään kulttuurialan tilannetta ja kehittämishaasteita alan jälleenrakennuksen ja vahvistamisen tarve huomioiden?

Helsinki kiittää opetus- ja kulttuuriministeriötä mahdollisuudesta lausua työryhmän raportista.

Raportti tunnistaa keskeisiä kulttuurin ja luovien alojen kehittämistarpeita ja on selkeästi jäsennelty. Toimenpide-ehdotukset ovat kannatettavia.

Pandemia-aika kärjisti ja toi pintaan ongelmia, joista kulttuuriala ja sen toimijat olivat olleet tietoisia jo pitkään, mutta jotka ovat jääneet varjoon laajemmassa keskustelussa. Raportissa on viisaasti nostettu esiin se, kuinka tärkeää on lisätä ymmärrystä kulttuurin laaja-alaisesta merkityksestä yhteiskunnan hyvinvointiin, sen tulevaan kehitykseen ja talouteen sekä tehdä paremmin näkyväksi kulttuurialan laajuus ja kompleksisuus.

Työryhmän ehdotukset tähtäävät pitkälle kantavien ratkaisujen löytämiseen, mikä on järkevää. Kun haasteet ovat monisyisiä ja syvälle organisaatorakenteisiin painuneita, kannattaa niiden ratkaisuja miettiä huolellisesti. On selvää, että jälleenrakennukseen tarvitaan myös nopeita laastariratkaisuja, mutta alan vahvistamiseen pitemmällä aikajänteellä vaatii työryhmän esittämiä rakenteellisia uudistuksia ja taloudellisen panostuksen kasvua.

Kulttuurin laaja-alaisista vaikutuksista yksilöiden ja yhteiskunnan kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin mainitaan raportin alussa ja luvussa 1, mutta näitä asioita avataan syvemmin vasta raportin viimeisessä luvussa 5. Näiden asioiden toivoisi painottuvan tulevissa toimenpiteissä.

Mitkä raportin toimenpide-esityksistä ovat mielestänne kaikkein tärkeimmät ja kiireellisimmät toteuttaa (max 5)?

1. Kulttuurin rahoitus nostetaan 1 prosenttiin valtion talousarviosta – tämä on tärkeää myös muiden toimenpide-ehdotuksen toteutumiseksi.
2. Eduskunnan annetaan kulttuuripoliittinen selonteko.
3. Tekijöiden tukemisen ja talouden vahvistamiseen tähtäävät ehdotukset luvussa 3.
4. Ehdotukset, jolla parannetaan free-lance taiteilijoiden työskentelyolosuhteita luvussa 4
5. Ehdotukset, joilla tuetaan kaikkien suomalaisten tasavertaista mahdollisuutta nauttia kulttuurista luvussa 5.

Miten voidaan mielestänne vaikuttaa siihen, että työryhmän viestit tulevat huomioiduiksi ja esitykset toteutetuiksi mahdollisimman hyvin seuraavalla hallituskaudella?

Tulevaisuustyöryhmän raportti nostaa ilahduttavan hyvin esiin kulttuurin merkityksen niin yksilön ja kuin koko yhteiskunnan identiteetille ja hyvinvoinnille. Kulttuurin ja taiteen keinoin on mahdollista saavuttaa ihmiset kokonaisvaltaisesti, myös tunnetasolla, ja siksi taide ja kulttuuri ovat avainasemassa siellä, missä halutaan lisätä ihmisten välistä ymmärrystä, empatiaa ja vuoropuhelua ja löytää luovia ratkaisuja, läpi kaikkien yhteiskunnan alojen. Taide-, kulttuuri- ja kulttuuriperintötyöllä on keskeinen merkitys yhteiskuntarauhan rakentamisessa ja säilyttämisessä nopeasti moninaistuvassa Suomessa, erilaisten kriisien keskellä.

Työryhmän raportti tunnistaa tämän ja se tulee nostaa vahvasti esiin. Muutosten, kriisien ja jälleenrakennuksen aikana taidetta ja kulttuuria tarvitaan enemmän kuin koskaan.

Koko kulttuurikenttä tulisi saada koottua yhteen raportin toimenpide-ehdotusten taakse. Raportin viestiminen kulttuurikentälle kannattaakin suunnitella huolellisesti.

Lukukohtaiset kommentit

**Luku 1: Annamme kulttuurillemme sille kuuluvan arvostuksen.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Luku katsoo kulttuurialaa ja sen asemaa tämän päivän Suomessa varsin realistisesti. Pandemia-aika toi hyvin esiin sen suuren ymmärtämättömyyden, joka alaa ympäröi ja on hyvä, että työryhmä ei pysähdy syyttämään ympäröivää yhteiskuntaa, vaan katsoo myös kulttuurin toimijoihin todetessaan mm.: ”Omasta työstä sekä alan merkityksestä ja tarpeista on osattava viestiä selkeämmin ja erilaiset kohderyhmät huomioiden.”

Voidaan sanoa, että korona-aika paljasti tietämättömyyden, josta arvostuksen puutekin osaltaan kumpuaa. Kulttuurialan ulkopuolelta on vaikea hahmottaa, kuinka paljon erilaisia työprosesseja, osaamisia ja monikerroksisia hankintaketjuja kulttuuritoimintoihin sisältyy, puhumattakaan taiteellisen työn moninaisuudesta. Kulttuurin toimijoiden työn koko kirjo on hyvä tehdä näkyväksi muulle yhteiskunnalle.

Työryhmää voi onnitella siitä päättäväisyydestä ja selkeydestä, jolla se tuo esiin kulttuurin yhteiskunnan keskeisenä voimavarana.

**Luku 2: Kasvatamme hyvinvointiamme investoimalla kulttuuriin.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Kulttuuribudjetti prosenttiin on kulttuurialan pitkäaikainen tavoite. On tärkeää pyrkiä varmistamaan, että se toteutuisi alkavalla hallituskaudella.

**Luku 3: Tuemme tekijöitä ja vahvistamme samalla talouttamme.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Kulttuurialan koulutukseen panostaminen on tärkeää alan tulevaisuuden kilpailukyvyyn varmistamiseksi. Tapahtumateollisuudesta on poistunut pandemia-aikana tuhansia osaavia ammattilaisia, ja tämä näkyy työvoiman saatavuuden haasteina esimerkiksi esitysteknisen henkilökunnan parissa. Kulttuurin merkitystä on tärkeää nostaa alan työllistävyyden näkökulmasta.

**Luku 4: Teemme tarvittavat rakenteelliset uudistukset freelancereiden työskentelyolosuhteiden parantamiseksi.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

-

**Luku 5: Tarjoamme kaikille suomalaisille tasavertaiset mahdollisuudet nauttia kulttuurista.
Mahdolliset huomionne lukuun ja sen toimenpide-esityksiin.**

Tässä luvussa avataan taiteen ja kulttuurin laajenevia mahdollisuuksia ja merkityksiä yhteiskunnassa. Näiden asioiden olisi toivonut olevan esillä raportissa jo aikaisemmin, jolloin taloutta käsittelevät luvut avautuisivat sisällöltään vakuuttavammin. Luvussa avataan ansiokkaasti kaikkia niitä yhteiskunnan aloja, joilla taiteilijoiden osaamista tarvitaan ja joilla taide- ja kulttuuritoiminta voi saada aikaan suurta vaikuttavuutta.

Kunnas Veikko
Helsingin kaupunki